

การค้าระหว่างประเทศ: การพัฒนาและการเติบโต

INTERNATIONAL TRADE: DEVELOPMENT AND GROWTH

วริษา กังสวัสดิ์¹

บทคัดย่อ

การค้าระหว่างประเทศเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดการเติบโตและการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ประเทศต่างๆ มีทรัพยากรที่มีความแตกต่างกัน รสนิยมที่หลากหลายและต้นทุนในการผลิตสินค้ามีความแตกต่างกัน ทำให้แต่ละประเทศเกิดการค้าขายแลกเปลี่ยนระหว่างกัน ทั้งนี้การค้าขายมักมีอุปสรรค คือ มาตรการด้านภาษีและมาตรการที่มีใช้ภาษี เข้ามาเป็นตัวกีดกันทางการค้าส่งผลให้ประโยชน์ที่ควรจะได้รับจากการค้าไม่ว่าจะเป็นมูลค่าการค้าระหว่างกัน มูลค่ารายได้ในประเทศ และการเติบโตทางเศรษฐกิจไม่สูงขึ้นเท่าที่ควร ดังนั้นประเทศต่างๆ จึงได้มีการพัฒนาเข้าสู่การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจเพื่อช่วยเหลือประโยชน์ทางการค้าระหว่างกัน ตลอดจนสามารถต่อรองด้านการค้ากับประเทศต่างๆ มากขึ้น ทั้งนี้ การรวมกลุ่มต้องมีการพัฒนามากขึ้นเรื่อยๆ เพื่อเอื้อประโยชน์ให้ประเทศสมาชิกมีอำนาจต่อรองให้มากที่สุด ตลอดจนประเทศต้องมีความพร้อมเพื่อให้ได้รับผลประโยชน์อย่างแท้จริง ทั้งด้านการเติบโตทางเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การค้าระหว่างประเทศ การพัฒนา ความได้เปรียบโดยสมบูรณ์ ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ
ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ

ABSTRACT

International trade is a factor that builds growth and economic development in each country. Any countries have different resources, preferences and production cost that cause trade exchange. However, the trade faces restrictions that are tariff and non-tariff barriers as a preventive tool that causes unsteadily mutual trade value, national income value and economic growth. Therefore, any countries are integrated economically to benefit each other and make more negotiation power with other countries. Moreover, such economic integration must to develop and makes the member countries have the most bargaining power including any countries have to be prepared to benefit them in term of economy and sustainable development.

Keywords: International trade, Development, Absolute advantage, Comparative advantage, Gross domestic product, Economic integration

¹ อาจารย์ประจำ คณะบริหารธุรกิจ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัตน์ E-mail: varisakan@pim.ac.th

บทนำ

ปัจจุบันประเทศต่างๆ ในโลกเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจเป็นแบบเปิด (Open Economy) กล่าวคือเศรษฐกิจของแต่ละประเทศมีการเชื่อมโยงทั้งด้านการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ การเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิต การเคลื่อนย้ายเงินทุนและธุรกิจ รวมถึงการถ่ายทอดความรู้ทางเทคโนโลยี และความก้าวหน้าทางวิชาการต่างๆ (นงนุช พันธกิจไพบูลย์, 2540: 1) โดยความหมายของคำว่า “เศรษฐกิจ” คือ งานอันเกี่ยวกับการผลิต การจำหน่ายจ่ายแจก และการบริโภคใช้สอยสิ่งต่างๆ ของชุมชน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542: 1106)

ดังนั้น ประเทศที่สามารถผลิตสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งได้มากกว่าที่ประเทศตนต้องการบริโภคและผลิตด้วยต้นทุนที่ต่ำกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นก็สามารถส่งสินค้าชนิดนั้นออกไปขายยังประเทศอื่นได้และมีการนำเข้าสินค้าที่ตนผลิตได้ไม่เพียงพอกับความต้องการหรือผลิตด้วยต้นทุนที่สูงกว่า (นิฐิตา เบญจมสุทิน และ นงนุช พันธกิจไพบูลย์, 2548: 1) ส่งผลให้เกิดการค้าระหว่างประเทศขึ้น

การค้าระหว่างประเทศ คือ การแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการระหว่างประเทศ การนำเข้าหรือส่งออกสินค้าหรือบริการสามารถทำให้เกิดการพัฒนาประเทศอย่างรวดเร็วและมีมาตรฐานการครองชีพที่ดี (ทัชชฌาย์ ฤกษ์สุต, 2549: 11) ซึ่งประเทศผลิตสินค้าต่างๆ เกิดขึ้นภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่ของประเทศ และ

มีการจำหน่ายแลกเปลี่ยนสินค้ากันระหว่างผู้ผลิตกับผู้บริโภค ซึ่งก่อให้เกิดการบริโภคตามมาของประชาชนภายในสังคมหรือชุมชน และกว้างขวางขึ้นเป็นระดับประเทศ ย่อมทำให้เกิดการเติบโตและการพัฒนาเศรษฐกิจได้ แต่ทั้งนี้ด้วยข้อจำกัดหลายๆ อย่างเช่นทรัพยากรซึ่งเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญตัวหนึ่งที่มีบทบาทในด้านการผลิต ซึ่งถ้าประเทศไม่มีปัจจัยการผลิตนี้ การผลิตก็อาจไม่เกิดขึ้นหรือเกิดขึ้นน้อยทำให้ประเทศที่มีข้อจำกัดเหล่านี้เสียเปรียบกับประเทศที่มีปัจจัยเหล่านี้เกินพอ ดังนั้นเมื่อประเทศต่างๆ ต้องการความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ หรือต้องการพัฒนาเศรษฐกิจให้เติบโตสูงขึ้น การค้าระหว่างกันก็เป็นแรงผลักดันตัวหนึ่งซึ่งช่วยให้ประเทศต่างๆ ที่หากมีการค้าระหว่างกันน่าจะเกิดประโยชน์กับทั้งการผลิตการแลกเปลี่ยน และการบริโภคของประเทศที่เติบโตสูงขึ้น

ประเทศต่างๆ โดยเฉพาะประเทศใหญ่หรือประเทศที่มีอำนาจทางการค้า เช่น ประเทศจีน ประเทศสหรัฐอเมริกา มีการเติบโตทางเศรษฐกิจสูงขึ้นโดยตลอด จากตัวอย่างเช่น ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ของสหรัฐอเมริกาในปี 2010 มูลค่าประมาณ 14,582 พันล้านเหรียญสหรัฐซึ่งเติบโตสูงขึ้นจากปี 2009 ซึ่งมีมูลค่า 14,043 พันล้านเหรียญสหรัฐ ส่วนประเทศจีนมีผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ในปี 2010 มูลค่าประมาณ 10,085 พันล้านเหรียญสหรัฐซึ่งสูงกว่ามูลค่าประมาณ 9,057 พันล้านเหรียญสหรัฐในปี 2009 เป็นต้น ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product at market prices: GDP) ของประเทศต่างๆ

หน่วย : พันล้านเหรียญสหรัฐ

ประเทศ/ปี	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
สหรัฐอเมริกา	11,812.3	12,579.7	13,336.2	13,995.0	14,296.9	14,043.9	14,582.4 e
จีน	4,697.9	5,364.3	6,242.4	7,338.7	8,219.0	9,057.4	10,085.7
ญี่ปุ่น	3,708.5	3,872.8	4,071.4	4,290.2	4,316.6	4,082.6	4,301.9 e
อินเดีย	2,161.6	2,434.4	2,756.4	3,118.0	3,382.9	3,644.5	4,060.4
เยอรมัน	2,466.8	2,586.5	2,776.8	2,930.5	3,052.5	2,974.7	3,071.3

ที่มา: OECD Factbook (2011-2012)

ประเทศใหญ่ๆ ที่มีการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง ภาคการค้าระหว่างประเทศของประเทศกลุ่มนี้ มักมีมูลค่าสัดส่วนการส่งออกและการนำเข้าเทียบกัน

ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศสูงด้วยเช่นกัน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 มูลค่าการส่งออก มูลค่าการนำเข้า และมูลค่าการส่งออกสุทธิของประเทศต่างๆ

ประเทศ/ปี		2006	2007	2008	2009
จีน	มูลค่าการส่งออก (% ต่อ GDP)	39.1	38.4	35.0	26.7
	มูลค่าการนำเข้า (% ต่อ GDP)	31.4	29.6	27.3	22.3
	มูลค่าการส่งออกสุทธิ (พันล้านเหรียญสหรัฐ)	177.5	263.9	298.1	196.1
เยอรมัน	มูลค่าการส่งออก (% ต่อ GDP)	45.4	46.9	47.5	40.8
	มูลค่าการนำเข้า (% ต่อ GDP)	39.7	39.8	41.0	35.9
	มูลค่าการส่งออกสุทธิ (พันล้านเหรียญสหรัฐ)	199.7	269.5	261.9	189.4
สหรัฐอเมริกา	มูลค่าการส่งออก (% ต่อ GDP)	11.0	11.9	12.9	11.2
	มูลค่าการนำเข้า (% ต่อ GDP)	16.8	17.0	17.9	14.0
	มูลค่าการส่งออกสุทธิ (พันล้านเหรียญสหรัฐ)	-882.0	-854.6	-864.9	-545.2
ญี่ปุ่น	มูลค่าการส่งออก (% ต่อ GDP)	16.1	17.6	17.5	12.6
	มูลค่าการนำเข้า (% ต่อ GDP)	14.9	15.9	17.4	12.3
	มูลค่าการส่งออกสุทธิ (พันล้านเหรียญสหรัฐ)	67.7	92.1	18.9	28.7

ที่มา: OECD Factbook (2011-2012)

จากตารางแสดงให้เห็นถึงมูลค่าการส่งออกที่ถือว่าเป็นสัดส่วนสูงมาก โดยเฉพาะประเทศจีน ตั้งแต่ปี 2006 จนถึงปี 2008 สัดส่วนมูลค่าการส่งออกสูงมากถึงร้อยละ 35 ต่อ GDP หรือประเทศเยอรมัน ที่สัดส่วนสูงถึงร้อยละ 47.5 (ปี 2008) หรือสัดส่วนการนำเข้าที่สูงถึงร้อยละ 41 ถึงแม้ว่าในช่วงปี 2009 หลายประเทศมีแนวโน้มสัดส่วนมูลค่าการส่งออกและการนำเข้าที่ลดลง

จากปัญหาเศรษฐกิจในสหรัฐอเมริกาที่ลุกลามจนถึงทวีปยุโรปส่งผลกระทบต่อภาคการค้าระหว่างประเทศ แต่สัดส่วนด้านนี้ยังคงสูงอยู่ ตลอดจนประเทศกำลังพัฒนาหลายๆ ประเทศที่มักพึ่งพิงจากการค้าระหว่างประเทศที่มองว่าการค้าจะช่วยให้ประเทศมีรายได้เข้าประเทศมากขึ้นและเกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจดังตัวอย่างตารางที่ 3

ตารางที่ 3 สัดส่วนมูลค่าการส่งออกเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของประเทศกำลังพัฒนา

(% of GDP)

ประเทศ/ปี	2006	2007	2008	2009	2010
เวียดนาม	73.6	76.90	77.92	68.30	80.69
ไทย	73.64	73.42	76.44	68.35	77.63
กัมพูชา	68.59	65.33	65.54	49.22	NA.
อินโดนีเซีย	31.03	29.44	29.81	24.16	30.99
แอฟริกาใต้	30	31.29	35.79	27.40	28.82

ที่มา: World Bank National Accounts Data (2012)

จากตารางแสดงให้เห็นตัวอย่างของประเทศกำลังพัฒนาที่ส่วนมากเน้นภาคการส่งออกมีสัดส่วนที่สูงมากเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) อย่างเช่น ในปี 2010 ประเทศเวียดนามมีสัดส่วนมูลค่าการส่งออกต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศสูงถึงร้อยละ 77.63 ประเทศไทยมีสัดส่วนสูงเช่นกันถึงร้อยละ 77.63 ซึ่งตัวแปรด้านการส่งออกและการนำเข้ามีความสัมพันธ์กับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศทั้งในระยะสั้นและระยะยาว โดยการส่งออกมีความสัมพันธ์ในทิศทางแบบย้อนกลับที่ต่างมีอิทธิพลต่อกันและกัน ส่วนการนำเข้ามีความสัมพันธ์กับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศในทิศทางเดียว แต่ในส่วนตัวแปรการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศพบว่าตัวแปรทั้งสองไม่มีอิทธิพลต่อกันและกัน (วรารักษ์ โภคภิรมย์, 2547: 1-2) ซึ่งเหมือนกับ เกคินี เจริญสุวรรณ (2541: 57-58) พบว่าการส่งออก

ทั้งสินค้าเกษตร สินค้าอุตสาหกรรม และสินค้าอื่นๆ มีผลให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศสูงขึ้น ตลอดจนการส่งออกไปยังประเทศญี่ปุ่นมีผลให้อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยมากที่สุด ทั้งนี้การส่งออกสินค้ากลุ่มเกษตรมีผลกระทบต่ออัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจสูงกว่าเมื่อเทียบกับสินค้าอุตสาหกรรม (วัชร ทัศนาศ, 2536: 1) จะเห็นได้ว่าภาคการค้าระหว่างประเทศเป็นตัวแปรหนึ่งที่สามารถช่วยให้ประเทศมีการเติบโตทางเศรษฐกิจสูงขึ้นทั้งประเทศพัฒนาแล้วหรือประเทศกำลังพัฒนา

สาเหตุของการค้าระหว่างประเทศ

การค้าระหว่างประเทศถือเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่ส่งผลให้ประเทศต่างๆ เกิดการพัฒนาและเกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจ ประเทศต่างๆ ในโลกเกือบทุกประเทศมีการเปิดประเทศเพื่อทำการค้าขายแลกเปลี่ยนระหว่างกัน

เพราะเหตุผล คือ ประเทศทั้งหลายจำเป็นต้องมีการค้าระหว่างประเทศ สาเหตุสำคัญอันดับแรก คือด้านทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีความแตกต่างกันในแต่ละประเทศ บางประเทศอยู่ในเขตร้อน มีแร่ธาตุอุดมสมบูรณ์ ภูมิอากาศเหมาะสม จึงมีสภาพแวดล้อมเหมาะแก่การเพาะปลูก เช่น ประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สามารถปลูกพืช ผัก ผลไม้ ได้อย่างอุดมสมบูรณ์ แต่บางประเทศอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้อต่อการเพาะปลูก แต่มีทรัพยากรการผลิตอื่น เช่น น้ำมัน จึงดำเนินการผลิตและแลกเปลี่ยนน้ำมันกับสินค้าที่ตนเองต้องการจากประเทศอื่น อย่างเช่น สินค้าเกษตร เป็นต้น นอกจากนี้ประเทศในแถบเขตนานา ทรัพยากรทางธรรมชาติไม่เหมาะสมกับการเพาะปลูก แต่มีทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสามารถ และมีการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีนวัตกรรมต่างๆ เพื่อผลิตสินค้าประเภททุน หรือเครื่องจักรนำมาซื้อขายแลกเปลี่ยนกับสินค้าอื่นๆ ที่ตนเองต้องการ นอกจากนี้ความแตกต่างด้านรสนิยมในการบริโภคของประชาชนในประเทศ มีส่วนให้เกิดการค้าระหว่างประเทศ เช่นกัน สุดท้ายสาเหตุสำคัญ ที่ทำให้เกิดการค้าระหว่างประเทศ คือประเทศต่างๆ มีต้นทุนการผลิตที่แตกต่างกัน ประเทศสามารถผลิตสินค้าด้วยตนเอง แต่กระบวนการผลิตสินค้าบางชนิดอาจมีต้นทุนสูง บางชนิดอาจมีต้นทุนต่ำ ประเทศจะทำการผลิตสินค้าเองบางชนิดที่มีต้นทุนต่ำ และใช้การซื้อสินค้าจากต่างประเทศสำหรับสินค้าที่ใช้ต้นทุนการผลิตของตนเองสูง (รัตน สยาคณิต และชลลดา จามรกุล, 2549: 290-291) ดังนั้นการเกิดการค้าระหว่างประเทศเกิดจากความแตกต่างทั้งด้านทรัพยากรการผลิตในด้านปริมาณและคุณภาพ ด้านความถนัดและความชำนาญในการผลิต รวมถึงสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศ (นงนุช พันธกิจไพบูลย์, 2540: 2-3) ซึ่งจากสาเหตุดังกล่าวส่งผลให้การค้าจึงเกิดขึ้นภายใต้หลักการแบ่งงานกันทำระหว่างประเทศ และเกิดการใช้ทรัพยากรโลกอย่างมีประสิทธิภาพ

การค้าระหว่างประเทศเริ่มต้นตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 16 ภายใต้กลุ่มพาณิชย์นิยม (Mercantilism) เน้น

ความมั่งคั่งของชาติเป็นสิ่งสำคัญ มีการออกกฎระเบียบและวางแผนกิจกรรมทางเศรษฐกิจเพื่อบรรลุเป้าหมายของชาติ ทองคำและโลหะเงินเป็นปัจจัยสำคัญต่อความมั่นคงของชาติและจำเป็นต่อการค้า ซึ่งการค้าระหว่างประเทศทำให้ได้มาซึ่งทรัพยากรเหล่านี้ (ทัชชชัย ฤกษ์สุต, 2549: 14) ต่อมาปลายศตวรรษที่ 18 และต้นศตวรรษที่ 19 แนวคิดทางการค้าของสำนักคลาสสิกได้รับความสนใจอย่างแพร่หลาย ทฤษฎีการค้าตามความได้เปรียบโดยสมบูรณ์ (Absolute Advantage) ของอดัม สมิทตามแนวคิดหลักการแบ่งงานกันทำ (Division of Labor) ที่ว่าแต่ละคนควรทำหน้าที่ในการผลิตเฉพาะอย่าง แทนที่จะทำหมดทุกอย่างในการผลิตสินค้าแต่ละชนิด ซึ่งการแบ่งงานกันทำนี้จะก่อให้เกิดความชำนาญ (Specialization) และทำให้สามารถผลิตสินค้าได้มากขึ้น โดยผลิตสินค้าที่ตนเองมีความชำนาญและนำสินค้าไปแลกเปลี่ยนกับสิ่งอื่นๆ ที่ต้องการจากผู้อื่นที่มีความชำนาญในสินค้าอื่นมากกว่า ส่งผลให้เกิดประโยชน์ร่วมกันทุกฝ่าย (เยาเวเรศ ทับพันธุ์, 2549: 21-22) ทั้งนี้ภายใต้ทฤษฎีการค้านี้อธิบายว่า ประเทศหนึ่งจะได้เปรียบอย่างสมบูรณ์ถ้าประเทศนั้นสามารถผลิตสินค้าชนิดหนึ่งได้มากกว่าอีกประเทศหนึ่งด้วยปัจจัยการผลิตจำนวนที่เท่ากัน ดังนั้นเมื่อมีการค้าระหว่างประเทศเกิดขึ้น ประเทศจึงเลือกผลิตเฉพาะสินค้าที่ตนเองมีความได้เปรียบแล้วส่งออกสินค้าชนิดนั้นและไม่ผลิตสินค้าที่ตนเองเสียเปรียบแต่นำเข้าจากประเทศอื่น เช่น ประเทศ A มีประสิทธิภาพในการผลิตสินค้าเกษตรมากกว่าประเทศ B นั่นคือประเทศ A มีความได้เปรียบอย่างสมบูรณ์ในการผลิตสินค้าเกษตร แต่ประเทศ B มีประสิทธิภาพในการผลิตสินค้าอีกชนิดหนึ่งคือสินค้าอุตสาหกรรมได้ดีกว่าประเทศ A ดังนั้นประเทศ B มีความได้เปรียบอย่างสมบูรณ์ในการผลิตสินค้าอุตสาหกรรม จะเห็นได้ว่าทั้งสองประเทศมีความได้เปรียบอย่างสมบูรณ์ในสินค้าต่างชนิดกัน ส่งผลให้เกิดการซื้อขายแลกเปลี่ยนในสินค้าที่ประเทศตนมีความได้เปรียบ อย่างไรก็ตาม การวิเคราะห์ความได้เปรียบอย่างสมบูรณ์พิจารณาได้จากการเปรียบ

เทียบประสิทธิภาพของแรงงานซึ่งถือว่าเป็นต้นทุนที่สำคัญในการผลิตสินค้า โดยเปรียบเทียบการใช้แรงงานในการผลิตสินค้าชนิดเดียวกันของสองประเทศ ในจำนวนผลผลิตที่เท่ากัน ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนแรงงานในการผลิตสินค้าหนึ่งหน่วย

	สินค้าเกษตร	สินค้าอุตสาหกรรม
ประเทศ A	5	8
ประเทศ B	7	5

จากตารางที่ 4 แสดงถึงประเทศ A มีความได้เปรียบอย่างสมบูรณ์ในการผลิตสินค้าเกษตร เพราะใช้แรงงานเพียง 5 หน่วยในการผลิต ในขณะที่ประเทศ B ต้องใช้แรงงานถึง 7 หน่วย นั่นคือแรงงานของประเทศ A มีประสิทธิภาพในการผลิตสินค้าเกษตรมากกว่าแรงงานของประเทศ B

อย่างไรก็ตาม สภาพความเป็นจริงในการค้าระหว่างประเทศต่างๆ ประเทศใหญ่ๆ ที่มีอำนาจทางการค้า

หรือประเทศที่พัฒนาแล้ว (Developed country) ส่วนมากมักมีประสิทธิภาพในการผลิตสินค้าหลายชนิด และเกิดความได้เปรียบในการผลิตสินค้าหลายๆ ชนิดมากกว่าเมื่อเทียบกับประเทศเล็กๆ หรือประเทศที่กำลังพัฒนา (Developing country) และประเทศด้อยพัฒนา (less develop country) ดังนั้นทำให้ประเทศพัฒนาแล้วทั้งหลายมีการส่งออกสินค้าจำนวนมากเพื่อการค้ากับประเทศอื่นๆ แต่ประเทศกำลังพัฒนาหรือด้อยพัฒนา ก็สามารถที่จะผลิตสินค้าที่เสียเปรียบน้อยที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับกฎการค้าได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบ (The Law of Comparative Advantage) ของ เดวิด ริคาร์โด ที่ได้อธิบายว่า ถึงแม้ประเทศหนึ่งจะไม่มีมีความได้เปรียบโดยสมบูรณ์ (Absolute disadvantage) การค้าระหว่างประเทศยังเกิดขึ้นได้จากการที่ประเทศนั้นๆ เลือกผลิตสินค้าที่ตนเสียเปรียบน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับสินค้าอีกชนิดหนึ่ง ประเทศที่มีความได้เปรียบอย่างสมบูรณ์ในสินค้าทั้ง 2 ชนิด ก็จะเลือกผลิตสินค้าที่ตนได้เปรียบมากที่สุดเมื่อเทียบกับสินค้าอีกชนิดหนึ่ง (เยาเวเรต ทับพันธุ์, 2549: 25-26)

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนแรงงานในการผลิตสินค้าหนึ่งหน่วย

	ข้าว (1 หน่วย)	ผ้า (1 หน่วย)
ประเทศ A	4	8
ประเทศ B	3	2
อัตราต้นทุนเปรียบเทียบประเทศ A : B	1 : 0.75	1: 0.25

ตัวอย่างเช่น จากตารางที่ 5 พบว่าประเทศ B มีความได้เปรียบอย่างสมบูรณ์ในการผลิตสินค้าคือข้าวและผ้า คือ ประเทศ B ใช้แรงงานเพียง 3 คนในการผลิตข้าวเมื่อเทียบกับประเทศ A ที่ใช้แรงงาน 4 คน และในการผลิตผ้าประเทศ B ใช้แรงงานเพียง 2 คน แต่ประเทศ A ใช้แรงงานถึง 8 คน เมื่อมีการค้าระหว่างประเทศเกิดขึ้น ประเทศจะมีการเลือกผลิตสินค้าที่มีต้นทุนต่ำที่สุด เมื่อเปรียบเทียบประเทศ B สินค้าที่มี

ความได้เปรียบในการผลิตมากที่สุดเห็นได้ว่า ประเทศ A ใช้แรงงาน 4 คน แต่ประเทศ B ใช้แรงงาน 3 คนในการผลิตข้าว 1 หน่วย อัตราการเปรียบเทียบสองประเทศคือ 1 ต่อ 0.75 ส่วนการผลิตผ้า ประเทศ A ใช้แรงงาน 8 คน แต่ประเทศ B ใช้แรงงานเพียง 2 คนในการผลิตผ้า 1 หน่วย อัตราการเปรียบเทียบสองประเทศคือ 1 ต่อ 0.25 ดังนั้นประเทศ B จะเลือกผลิตสินค้าผ้าที่มีต้นทุนต่ำสุด (ใช้แรงงานต่ำกว่าโดยเปรียบเทียบ) และ

ส่งออกสินค้าผ้า ในทางตรงข้าม ประเทศ A ถึงแม้มีความเสียเปรียบอย่างสมบูรณ์ในการผลิตสินค้าทั้งสองชนิดโดยใช้แรงงานจำนวนมากกว่าในการผลิตสินค้าทั้งสองประเภท แต่ประเทศ A จะเลือกผลิตสินค้าที่เสียเปรียบน้อยที่สุดคือการผลิตข้าวและส่งออกข้าวเป็นสินค้าส่งออก

ภายใต้ทฤษฎีทางการค้าระหว่างประเทศ ประเทศต่างๆ ต้องการให้การค้าของตนเองมีประสิทธิภาพมากที่สุด ดังนั้นเมื่อประเทศต่างๆ ผลิตสินค้าที่ตนเองได้เปรียบไม่ว่าจะเป็นการได้เปรียบโดยสมบูรณ์ (Absolute Advantage) หรือการได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Comparative Advantage) ประเทศจะผลิตสินค้าที่ตนเองมีศักยภาพและนำเข้าสินค้าที่ตนเองต้องการแต่มีได้ผลิตเอง (Krugman, 2009 : 561) ส่งผลให้เกิดผลประโยชน์จากการค้าระหว่างกัน

ประโยชน์จากการค้าระหว่างประเทศ

ประโยชน์จากการค้าระหว่างประเทศ (ทัชขมัย ฤกษ์สุด, 2549: 12) มีหลายด้าน กล่าวคือ 1) เมื่อประเทศมีการซื้อขาย แลกเปลี่ยนระหว่างกัน ทำให้แต่ละประเทศมีสินค้าเพื่อการอุปโภค บริโภคมากขึ้น ตัวอย่างเช่น ประเทศที่ไม่มีทรัพยากรน้ำมันก็สามารถมีน้ำมันใช้ในประเทศจากการนำเข้าจากประเทศผู้ผลิตน้ำมัน 2) การค้าระหว่างประเทศกระตุ้นให้เกิดการใช้ทรัพยากรในประเทศที่ยังมีประสิทธิภาพการผลิตไม่เต็มที่ ซึ่งสาเหตุอาจเกิดจากการบริโภคในประเทศที่มีน้อย ดังนั้นการส่งออกจึงสามารถเพิ่มอุปสงค์ต่อสินค้ามากขึ้น ทำให้การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ 3) ประเทศที่มีการพัฒนาน้อยสามารถได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีใหม่ๆ จากประเทศที่มีศักยภาพมากกว่า และสามารถพัฒนาประเทศให้เกิดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมากขึ้นรวมถึงจะเกิดการไหลของเงินทุนจากต่างประเทศที่มีระดับการพัฒนาที่สูงกว่าตลอดจนบุคลากรที่เชี่ยวชาญและทุนที่มีมากขึ้น ซึ่งอาจ

ส่งผลต่อการปรับโครงสร้างการผลิตของประเทศได้ รวมถึงการขยายตลาดจากตลาดภายในประเทศออกสู่ตลาดโลกเกิดการขยายขนาดการผลิต เกิดประโยชน์ภายใต้หลักการแบ่งงานกันทำและการประหยัดต่อขนาด (Economies of Scale) ของธุรกิจได้ดีขึ้น 4) หากประเทศมีมูลค่าการส่งออกมากกว่ามูลค่าการนำเข้า ประเทศสามารถมีรายได้เข้าสู่ประเทศมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม การเคลื่อนย้ายทุนระหว่างประเทศพัฒนาแล้วไปยังประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะรูปของการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ (Direct Foreign Investment) (นิธิตา เบญจมสุทิน และนงนุช พันธกิจไพบูลย์, 2548: 132) ทำให้เกิดการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของประเทศกำลังพัฒนาที่ดีขึ้น เช่น การลงทุนทางตรง (FDI) จากประเทศจีนมีความสัมพันธ์ระยะยาวกับมูลค่าการส่งออกและมูลค่าการนำเข้าของไทยในทิศทางเดียวกัน (หัสพร ทองแดง, 2548: 89) ที่เมื่อมีการลงทุนจากต่างประเทศสามารถนำทั้งทุนและเทคโนโลยีต่างๆ จากประเทศที่พัฒนาแล้วมายังประเทศกำลังพัฒนาเพื่อสร้างมูลค่าการเติบโตของประเทศ

ประเทศต่างๆ ต้องการให้ประเทศตนเองได้รับผลประโยชน์จากการค้ามากที่สุดเพื่อการเติบโตของประเทศ ทั้งนี้หากเป็นประเทศใหญ่หรือประเทศพัฒนาแล้ว มักมีความได้เปรียบจากการส่งออกสินค้าที่มีราคาแพงในกลุ่มสินค้า ในขณะที่สินค้าของประเทศกำลังพัฒนามักเป็นสินค้าในกลุ่มเกษตรกรรมที่ราคาถูก แสดงจากค่าอัตราการค้า (Terms of Trade) ซึ่งหมายถึงอัตราส่วนของดัชนีราคาสินค้าออกเทียบกับดัชนีราคาสินค้าเข้า ในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนามักเสียเปรียบประเทศที่พัฒนาแล้ว ซึ่งมีอัตราราคาที่สูงกว่าจากราคาสินค้าที่แพงกว่า และประเทศในกลุ่มที่กำลังพัฒนามักมีค่าอัตราราคาที่ลดลง ตัวอย่างเช่น ปี 2009 ประเทศไทยมีค่าอัตราราคาร้อยละ 100.97 และลดลงเหลือร้อยละ 97.81 ในปี 2011 (Bank of Thailand, 2012)

ข้อจำกัดของประโยชน์ทางการค้าระหว่างประเทศ

มาตรการกีดกันทางการค้ามีหลากหลายรูปแบบ (เยาวเรศ ทับพันธุ์, 2549: 171-174) โดยมาตรการที่แต่ละประเทศใช้มากที่สุด คือ มาตรการด้านภาษีศุลกากร (Tariff) การเก็บภาษีนี้นับเป็นการจัดเก็บทั้งภาษีนำเข้า (import tariff) และภาษีสินค้าออก (export tariff) ทั้งนี้ การที่ประเทศต่างๆ มีการจัดเก็บภาษีวัตถุประสงค์หนึ่ง เพื่อเป็นรายได้เข้าสู่ภาครัฐซึ่งถือว่าเป็นรายได้ที่สำคัญประเภทหนึ่ง อีกวัตถุประสงค์หนึ่ง คือ การคุ้มครองผู้ผลิตในประเทศ อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากการเจรจาของ GATT (General Agreement on Tariff and Trade) ได้เกิดข้อตกลงของสมาชิกองค์การการค้าโลก (WTO) ให้มีการลดอัตราภาษีศุลกากร ส่งผลให้ประเทศต่างๆ มีอัตราภาษีที่ลดลง แต่ประเทศต่างๆ กลับหันมาใช้มาตรการกีดกันทางการค้าอื่นๆ ที่มีใช้ภาษี (Non – Tariff Barrier: NTB) ซึ่งเป็นมาตรการที่มีผลทำให้การนำเข้าลดลง มาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภาษี หรือ NTB มีหลายรูปแบบ แต่มาตรการที่ประเทศต่างๆ นิยมใช้เพื่อมาทดแทนการค้าจากประเทศอื่น ตัวอย่างเช่น มาตรการการกำหนดปริมาณนำเข้าสูงสุดหรือโควตา (Quotas) มาตรการนี้ สามารถควบคุมปริมาณสินค้าได้โดยตรงจึงเป็นมาตรการที่มีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม การประชุม GATT ได้ประกาศห้ามใช้มาตรการนี้กับการค้าสินค้ากลุ่มหัตถอุตสาหกรรมเพื่อเอื้อประโยชน์หรือช่วยเหลือประเทศกำลังพัฒนาหรือด้อยพัฒนา แต่ประเทศผู้นำเข้าที่มีอำนาจทางเศรษฐกิจสูงอย่างประเทศอุตสาหกรรมที่พัฒนาแล้ว เช่น สหรัฐอเมริกา กลุ่มสหภาพยุโรป ได้หันไปใช้มาตรการจำกัดปริมาณการค้าในรูปแบบใหม่ คือ มาตรการจำกัดการส่งออกโดยสมัครใจ (Voluntary Export Restraints : VER) ซึ่งมาตรการ VER นี้เป็นเสมือนการบังคับให้ประเทศผู้ส่งออกกำหนดปริมาณการส่งออกของตนเองโดยปริมาณที่ส่งออกได้นั้น ถูกกำหนดจากประเทศผู้ซื้อ เนื่องจากประเทศผู้ส่งออกมักเป็นประเทศเล็กๆ หรือประเทศ

กำลังพัฒนาและด้อยพัฒนาที่ไม่ค่อยมีอำนาจต่อรองกับประเทศใหญ่ซึ่งมักจะหิบบกมาตรการที่รุนแรงมากกว่ามาสู่ หากประเทศเล็กๆ ไม่ยอมรับมาตรการ VER ดังนั้นประเทศผู้ส่งออกจึงต้องยอมรับมาตรการนี้เพื่อสามารถทำการค้าขายกับประเทศที่มีอำนาจมากกว่าต่อไป ตัวอย่างมาตรการ VER ที่สำคัญ ได้แก่ ข้อตกลงการค้าสิ่งทอ (The Multi-Fibre Arrangement: MFA) ซึ่งเป็นข้อตกลงในการกำหนดโควตาส่งออกสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มประเภทต่างๆ ระหว่างประเทศที่ประเทศกำลังพัฒนาหรือด้อยพัฒนาต้องส่งออกตามปริมาณที่กำหนดกับประเทศคู่เจรจาของตนเอง

มาตรการอีกด้านหนึ่งที่สำคัญคือ การต่อต้านการทุ่มตลาด (antidumping actions) ซึ่งการทุ่มตลาดคือการส่งสินค้าออกขายยังต่างประเทศในราคาที่ถูกลงกว่าสินค้าประเภทเดียวกันที่ขายในประเทศตนเอง หรือขายในราคาที่ต่ำกว่าทุน ทั้งนี้การทุ่มตลาดถือว่าไม่ยุติธรรมต่อประเทศที่ถูกทุ่มตลาด ดังนั้นตามข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยอัตราภาษีศุลกากรและการค้า (GATT) จึงยินยอมให้ประเทศที่ได้รับ ความเสียหายจากการทุ่มตลาดสามารถเรียกเก็บภาษีต่อต้านการทุ่มตลาดภายใต้หลักเกณฑ์ของ GATT นอกจากนี้มาตรการการให้เงินอุดหนุนเพื่อการส่งออก (export subsidies) เป็นมาตรการที่รัฐบาลให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ผลิตและผู้ส่งออกให้สามารถส่งสินค้าออกไปขายในราคาที่ต่ำ ทำให้สามารถแข่งขันกับผู้ผลิตหรือผู้ส่งออกประเทศอื่นๆ ซึ่งมาตรการนี้ทางข้อตกลง GATT สามารถให้การอุดหนุน โดยการอุดหนุนคือ กลุ่มสินค้าเกษตรซึ่งต้องเป็นการอุดหนุนที่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่ออุตสาหกรรมหรือต่อผลประโยชน์ของประเทศอื่นๆ ตลอดจนภาครัฐบาลมีมาตรการต่างๆ เพื่อเข้าไปช่วยเหลือผู้ผลิตในประเทศเพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้นและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับต่างชาติได้มากขึ้น ตัวอย่างมาตรการของภาครัฐในประเทศไทยคือ มาตรการช่วยเหลือสินค้าภาคเกษตร คือโครงการรับจำนำข้าวในปัจจุบัน โดยรัฐบาลประกาศราคาจำนำข้าวให้แก่เกษตรกร ซึ่งสามารถเอาข้าวมาจำนำตามระดับ

คุณภาพสินค้ากับทางภาครัฐ ส่งผลให้ราคาข้าวในตลาดมีการปรับตัวสูงขึ้น และรัฐบาลสามารถควบคุมราคาขายในประเทศได้ ตลอดจนส่งออกขายตามราคาตลาดโลก ทั้งนี้มาตรการดังกล่าวสามารถช่วยยกระดับรายได้ให้แก่เกษตรกร ตลอดจนสามารถควบคุมราคาสินค้าได้ แต่การแทรกแซงราคาในรูปแบบนี้มีผลกระทบต่อกลไกราคาของสินค้าได้ รวมถึงการจำนำต้องมีการเก็บสต็อกสินค้า การดูแลสินค้า และการบริหารจัดการให้เกิดประสิทธิภาพ ดังนั้นภาครัฐบาลจำเป็นต้องมีมาตรการรองรับให้เหมาะสม เช่น ราคาจำนำของสินค้าต้องมีความเหมาะสม มิใช่ราคาสูงเกินไปกว่าราคาในตลาดโลก มิเช่นนั้นกลายเป็นเสียเปรียบเมื่อส่งออกขายในตลาดโลกได้ เป็นต้นจะเห็นได้ว่าถึงแม้การค้าระหว่างประเทศจะมีประโยชน์มาก แต่ประเทศต่างๆ ก็ต้องพยายามปกป้องสินค้าในประเทศของตนด้วยเนื่องจากเกิดความกังวลต่อสินค้าเข้าจากประเทศอื่นๆ ที่จะเข้ามาในประเทศตนเอง

อย่างไรก็ตามประเทศพัฒนาแล้วหรือประเทศกำลังพัฒนาต่างพยายามปกป้องสินค้าในประเทศตนเอง ซึ่งประเทศพัฒนาแล้วมักมีอำนาจต่อรองมากกว่า ส่งผลให้การค้าระหว่างประเทศของประเทศกำลังพัฒนาแบบคู่เจรจาหนึ่งต่อหนึ่งหรือทวิภาคีมีอำนาจการต่อรองกับคู่ค้าน้อย ทำให้เกิดการค้าในรูปแบบการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจเพื่อสร้างศักยภาพการค้าระหว่างกันภายในกลุ่ม และมีอำนาจต่อรองทางการค้าในระดับโลกได้สูงขึ้น

การพัฒนาการค้าระหว่างประเทศ

สู่การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ

การค้าระหว่างประเทศ คือ การแลกเปลี่ยนสินค้าหรือบริการระหว่างกัน การค้าทำให้หลายประเทศได้รับประโยชน์แต่บางประเทศก็เสียประโยชน์หรืออาจเกิดการถูกเอารัดเอาเปรียบจากประเทศที่มีอำนาจต่อรองทางการค้ามากกว่า โดยเฉพาะมาตรการกีดกันทางการค้าต่างๆ ส่งผลให้ประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเดียวกันได้มีการจัดตั้งการรวมกลุ่มของประเทศเกิดขึ้น โดยเฉพาะการ

รวมกลุ่มของประเทศกำลังพัฒนาหรือประเทศด้อยพัฒนา ที่เป็นการเอื้อประโยชน์ทางการค้ากันระหว่างประเทศต่างๆ ในกลุ่มตนเอง และกีดกันทางการค้ากับประเทศนอกกลุ่ม และเสริมสร้างอำนาจต่อรองมากขึ้น

การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจมีหลายรูปแบบ ได้แก่ เขตการค้าเสรี สหภาพศุลกากร ตลาดร่วม สหภาพเศรษฐกิจ และสหภาพการเมือง (รัตน สหายคณิต และชลดา จามรกุล, 2548: 297-299) ตัวอย่างเช่น การรวมกลุ่มของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จัดตั้งกลุ่มสมาคมอาเซียนตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียน (The Association of South East Asian Nations: ASEAN) เริ่มต้นมีสมาชิกจำนวน 5 ประเทศ และต่อมาได้มีประเทศอื่นๆ เข้าร่วมจนครบ 10 ประเทศ การรวมกลุ่มเพื่อสร้างความมั่นคงทางภูมิภาคและส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจของภูมิภาคและเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเรื่องที่เป็นผลประโยชน์ร่วมกันด้านเศรษฐกิจ ซึ่งได้มีการลงนามเพื่อจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียนในปี 2535 (Asean Free Trade Area: AFTA) เป็นการรวมกลุ่มรูปแบบหนึ่งเพื่อขจัดอุปสรรคทางการค้า เช่น มาตรการภาษี เพื่อให้ตลาดรวมตัวกันใหญ่ขึ้น ดึงดูดนักลงทุนจากต่างชาติ เพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขัน และสามารถต่อรองกับประเทศนอกกลุ่มได้ การรวมกลุ่มอาเซียนนี้ทำให้กลุ่มมีขนาดใหญ่ขึ้น ประชากรรวมกันถึง 591,841,000 คน ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) มีมูลค่า 1,496,341.3 ล้านเหรียญสหรัฐ มูลค่าการส่งออก ภายในกลุ่มอาเซียนมีมูลค่า 810,489.2 ล้านเหรียญสหรัฐ มูลค่าการนำเข้าภายในกลุ่มอาเซียนมีมูลค่า 726,354.1 ล้านเหรียญสหรัฐ และมีเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) เข้ามาลงทุนในกลุ่มถึง 39,387.3 ล้านเหรียญสหรัฐ (ASEAN Secretariat, 2009) โดยสัดส่วนการค้าระหว่างประเทศกลุ่มอาเซียนกับประเทศคู่ค้าของกลุ่ม พบว่า ประเทศจีนเป็นคู่ค้าอันดับที่หนึ่ง โดยมูลค่าการส่งออกจากอาเซียนไปจีนร้อยละ 10.6 และมูลค่าการนำเข้าจากจีนคือ ร้อยละ 12.2 เมื่อเทียบกับประเทศคู่ค้าอื่น ส่วนกลุ่มสหภาพ

ยุโรปเป็นคู่ค้าอันดับที่สองมีมูลค่าการส่งออกจากอาเซียนไปสหภาพยุโรปคือ ร้อยละ 10.7 และมูลค่าการนำเข้าจากสหภาพยุโรปคือ ร้อยละ 9.6 และญี่ปุ่นเป็นคู่ค้าอันดับสามของกลุ่มอาเซียนที่มีมูลค่าการส่งออกจากอาเซียนไปญี่ปุ่นคือ ร้อยละ 9.6 และมูลค่าการนำเข้าจากญี่ปุ่นคือ ร้อยละ 10.6 นอกเหนือจากการขยายตัวด้านการค้าแล้ว ยังมีการกระตุ้นการขยายตัวของการลงทุนมากด้วย เป็นผลจากการปรับโครงสร้างของธุรกิจของประเทศสมาชิกที่ประเทศมีการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น (สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์, 2536: 111-112)

อย่างไรก็ตาม การรวมกลุ่มอาเซียนได้มีการวางเป้าหมายอนาคตที่เพื่อให้กลุ่มมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นพร้อมเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) ในปี 2015 ประเทศในกลุ่มกลายเป็นเขตการผลิตเดียว และตลาดเดียวสามารถเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตได้อย่างเสรี เพื่อเสริมสร้างศักยภาพภายในกลุ่มให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การเจรจาการค้าเสรีของกลุ่มอาเซียนได้ให้ประโยชน์กับสมาชิกในกลุ่ม อย่างเช่น ภาคการส่งออกของประเทศไทยไปประเทศในอาเซียนได้รับส่วนลดทางภาษีศุลกากรร้อยละ 4.06 จากความครอบคลุมร้อยละ 35.23 ของมูลค่าการค้า และได้รับแต้มต่อทางภาษีเฉลี่ยร้อยละ 51.12 รวมถึงในส่วนการค้าระหว่างอาเซียนและจีนมีการเจรจาเปิดเสรีสินค้า 3 กลุ่ม คือ สินค้าปกติ สินค้าอ่อนไหว และสินค้าอ่อนไหวสูง ซึ่งมีการลดอัตราภาษีศุลกากรแตกต่างกันออกไป (สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และคณะ, 2551: 28) ซึ่งเห็นได้ว่า การรวมกลุ่มเศรษฐกิจเป็นการพัฒนาทางการค้าระหว่างประเทศรูปแบบหนึ่งเพื่อเอื้อประโยชน์ในการค้าขายระหว่างประเทศที่ส่งเสริมให้เกิดการค้าระหว่างประเทศสมาชิก มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจภายในกลุ่ม และประเทศสามารถขยายการผลิตจนเกิดการประหยัดต่อขนาด (Economies of scale) ตลอดจนเกิดการปรับปรุงการผลิตให้มีประสิทธิภาพดีขึ้น และสินค้าใดที่มีประเทศมีต้นทุนการผลิตสูงจะลด

การผลิตลง และหันเหปัจจัยการผลิตไปลงทุนผลิตสินค้าอื่นๆ ที่ตนมีความชำนาญมากกว่า เกิดการใช้ทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น (นงนุช พันธกิจไพบูลย์, 2540: 107)

การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจอาจเกิดผลเสียที่ทำให้ทิศทางการค้าเบี่ยงเบนไป (Trade diversion) คือ เดิมประเทศต่างๆ จะมีการนำเข้าสินค้าจากประเทศที่ผลิตสินค้าด้วยต้นทุนที่ต่ำกว่า ภายใต้ทฤษฎีความได้เปรียบโดยสมบูรณ์ เกิดการค้าขายแลกเปลี่ยนระหว่างกัน แต่เมื่อเกิดการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ ประเทศสมาชิกภายในกลุ่มจะหันมาซื้อสินค้าภายในกลุ่มกันเอง เนื่องด้วยการลดมาตรการภาษีส่งผลให้ราคาถูกลงกว่า แต่แท้จริงแล้วประเทศอาจไม่มีประสิทธิภาพในการผลิตสินค้านั้น และการผลิตอาจมีต้นทุนที่สูงกว่า รวมถึงเกิดการใช้ทรัพยากรอย่างไม่มีประสิทธิภาพ

ดังนั้นการรวมกลุ่มของประเทศต่างๆ ทั้งในภูมิภาคเดียวกันหรือนอกภูมิภาค วัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมด้านการค้า การลงทุน และการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้เติบโตสูงขึ้น รวมถึงการรวมกลุ่มเพื่อส่งเสริมด้านความมั่นคงของประเทศด้วย ประเทศสมาชิกต้องมีการร่วมมือระหว่างกัน เคารพสิทธิซึ่งกันและกัน มีการคำนึงถึงหลักความยุติธรรมและนิติธรรมในการดำเนินความสัมพันธ์ภายในกลุ่ม มิฉะนั้นการรวมกลุ่มอาจไม่เกิดประสิทธิภาพและเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้

บทสรุป

การค้าระหว่างประเทศสามารถทำให้ประเทศเกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น ทั้งภาคการส่งออกและภาคการนำเข้าที่พบว่า ตัวแปรเหล่านี้สามารถส่งผลกระทบให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) สูงขึ้นได้ และสัดส่วนมูลค่าการส่งออกและการนำเข้าเทียบจากผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเติบโตสูงขึ้นมาตลอดทั้งประเทศพัฒนาแล้วและกำลังพัฒนา ทั้งนี้การค้าระหว่างประเทศเริ่มต้นเพื่อการสะสมความมั่งคั่งเท่านั้น ไม่ได้มองถึงศักยภาพการผลิตหรือการใช้ทรัพยากร

อย่างมีประสิทธิภาพ ต่อมาประเทศใช้หลักการค้าภายใต้
ทฤษฎีการค้าของนักเศรษฐศาสตร์ อדם สมิธ และเดวิด
ริคาร์โด ที่มีหลักการแบ่งงานกันทำและผลิตสินค้าที่ตน
มีความชำนาญ ทำให้สามารถมีผลได้จากค้าขายระหว่าง
ประเทศสูงขึ้น แต่ทั้งนี้ก็ยังมิอุปสรรคเป็นข้อจำกัดจาก
ทางการค้าต่างๆ ทั้งมาตรการภาษีและมีใช้ภาษี ทำให้
การค้ามีการพัฒนาสู่การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจเพื่อเอื้อ
ประโยชน์ทางการค้าระหว่างกันให้มากขึ้น และมีรายได้
เข้าสู่ประเทศมากขึ้น สร้างอำนาจต่อรอง ตลอดจนการ
พัฒนาประเทศให้เศรษฐกิจเติบโตมากขึ้น การรวมกลุ่ม
แบบการจัดทำเขตการค้าเสรีระหว่างกันทำให้ประเทศ
คู่ค้าต่างได้รับประโยชน์จากข้อตกลงต่างๆ ร่วมกัน ดังนั้น
ประเทศต่างๆ ที่มีการพัฒนาการรวมกลุ่มทั้งประเทศ
พัฒนาแล้วและกำลังพัฒนาต้องมีการปรับตัวให้สอดคล้อง
กับการเปลี่ยนแปลงที่กำลังเกิดขึ้นจากการค้าระหว่าง
ประเทศในทุกด้านของประเทศ เพื่อให้ประเทศสามารถ
เติบโตทางเศรษฐกิจได้อย่างแท้จริงและยั่งยืน

บรรณานุกรม

- เกศินี เจริญสุวรรณ. (2541). *ผลกระทบของการส่งออก
ต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย*.
วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย
แม่โจ้.
- ทัชชฌาย์ ฤกษ์สุต. (2549). *แก็ดดและองค์การการค้าโลก*.
พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- นงนุช พันธกิจไพบูลย์. (2540). *เศรษฐศาสตร์การค้า
ระหว่างประเทศ*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด
ที พี เอ็น เพรส.
- นิฐิตา เบญจมสุทิน และนงนุช พันธกิจไพบูลย์. (2548).
เศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เยาวเรศ ทับพันธุ์. (2549). *เศรษฐศาสตร์การค้าระหว่าง
ประเทศ ทฤษฎีและนโยบาย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รัตนา สายคณิต และชลลดา จามรกุล. (2549).
เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). *พจนานุกรม ฉบับ
ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542* กรุงเทพฯ: นานมี
บุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- วรภรณ์ โภคภิรมย์. (2547). *ความสัมพันธ์ของการค้า
ระหว่างประเทศและการลงทุนโดยตรงจาก
ต่างประเทศที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ*.
เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วัชรระ ทศภาค. (2536). *ผลของการส่งออกและการลงทุน
โดยตรงจากต่างประเทศต่อการเจริญเติบโตทาง
เศรษฐกิจของประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร
มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิรัช ธเนศวร. (2549). *เศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ*.
พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.
- สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และคณะ. (2551). *การแสวงหา
ผลประโยชน์จากข้อตกลงการเปิดเสรี ระยะที่ 2:
รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์*. กรุงเทพฯ: สถาบัน
วิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศ.
- สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์. (2536). *สงครามเขตการค้า*.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ เนชั่นพับลิชชิงกรุ๊ป จำกัด.
- หัสพร ทองแดง. (2548). *ผลของการลงทุนโดยตรงจาก
จีนต่อการค้าระหว่างประเทศไทย-จีน*. วิทยานิพนธ์
เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ASEAN Secretariat. (2009). *ASEAN Finance
and Macro-economic Surveillance United
Database*. Retrieved September 24, 2012,
from <http://www.aseansec.org/18137.htm>
- Baldwin, Robert E. (2003). *Openness and
growth: What's the empirical relationship?*
Retrieved September 10, 2012, from [http://
www.nber.org/papers/w9578](http://www.nber.org/papers/w9578)

- Bank of Thailand. (2012). *Total export and import value indices*. Retrieved September 17, 2012, from <http://www2.bot.or.th/statistics/ReportPage.aspx?reportID=112&language=ENG>
- Lieberman, M. & Hall, R.E. (2008). *Principles and Applications of Economics*. Mason, OH: Thomson South-Western.
- Krugman, Paul. (2009). The increasing returns revolution in trade and geography. *The American Economic Review*, 99(3), 561-571.
- OECD. (2012). *OECD Factbook 2011-2012*. Retrieved September 10, 2012, from http://www.oecd-ilibrary.org/economics/economics-key-tables-from-oecd_2074384x
- World Bank. (2012). *World Bank National Accounts Data*. Retrieved September 16, 2012, from <http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG>

Varisa Kangsawad received her Master of Economics from National Institute Development Administration, her Bachelor of Economics from Chulalongkorn University. She is currently a full-time lecturer in the Faculty of Business Administration, Panyapiwat Institute of Management.